

Yttrande över departementspromemorian *Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program*

U2021/01877

Universitets- och högskolerådet (UHR) begränsar sitt yttrande till de förslag som berör myndighetens verksamhetsområden.

Sammanfattning

UHR tillstyrker förslag om försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program samt förslag om en försöksverksamhet med yrkeskurser med handelsinriktning på ekonomiprogrammet.

- UHR delar uppfattningen om att utbildningar inom försöksverksamheten ska innehålla samma omfattning gymnasiegemensamma ämnen och krav för examen som nationella högskoleförberedande program.
- UHR anser att det är av stor betydelse att de elever som går utbildning inom försöksverksamheten inte får sämre förutsättningar än elever som läst nationella högskoleförberedande program att antas till högskolan.
- UHR vill framhålla vikten av studie- och yrkesvägledning för elever som söker till utbildningar inom försöksverksamheten för att möjliggöra välbärgade val, både avseende yrkesförberedelse men även för fortsatta studier efter gymnasiet.
- Förslaget innebär att UHR behöver göra ändringar i UHR:s nationella betygss databas och i antagningssystemet NyA. För att UHR ska kunna genomföra ändringar krävs information från Skolverket om kursinnehåll för de utbildningar som kommer att ingå i försöksverksamheten.

Avsnitt 1.2 Förslag till förordning om försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med en handelsinriktning inom gymnasieskolan

UHR är positivt till att försöksverksamheten med ett ekonomiprogram med inriktning handel föreslås vara ett högskoleförberedande program.

UHR anser att försöksverksamheten på ekonomiprogrammet bör följa ramarna för det nationella högskoleförberedande ekonomiprogrammet och i huvudsak utgöra grund för fortsatt utbildning på högskolenivå. Se vidare punkt 3.1.

UHR menar vidare att elever i försöksverksamheten på ekonomiprogrammet även bör ges lika möjligheter till fortsatta högskolestudier som elever som läser på nationella högskoleförberedande program. Se vidare punkt 3.1.

Avsnitt 3.1 Det behövs ett bemyndigande för att genomföra en försöksverksamhet

UHR är positivt till att elever som har läst ett högskoleförberedande program på gymnasiet även får ökad möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden efter gymnasieexamen.

UHR instämmer delvis med förslaget om att omfattningen av gymnasiegemensamma ämnen samt kraven för examen för utbildningar inom försöksverksamheten bör vara de samma som för examen för det nationella högskoleförberedande program som försöksverksamheten gäller. UHR vill understryka vikten av att möjligheten till fortsatta högskolestudier efter försöksverksamhetens utbildningar motsvarar de möjligheter som ges efter examen från ett nationellt högskoleförberedande program. UHR menar därför att omfattningen av gymnasiegemensamma ämnen och krav för examen för utbildningar inom försöksverksamheten *ska* vara de samma som för det nationella högskoleförberedande program som försöksverksamheten gäller.

UHR har i tidigare yttranden varit positiv till förslag om att stärka möjligheten att med examen från yrkesförberedande program uppfylla kraven för grundläggande behörighet.¹ UHR har även i yttrande gällande gymnasieutredningen framfört att UHR är positivt till att utredningen betonar att de kunskaper elever får genom att uppfylla grundläggande behörighet också är värdefulla för yrket.²

UHR menar därmed att föreskrifterna om försöksverksamheten *inte* bör ge utrymme till avvikelser från Skollagens bestämmelser om att utbildningen ska göra grund för fortsatt utbildning på högskola som innebär förändringar av kraven för examen från nationella högskoleförberedande program.³

Möjlighet till kurser för behörighet och meritpoäng

UHR anser att elever som läser inom försöksverksamheten bör ges samma möjligheter som elever på nationella högskoleförberedande program att inom

¹ UHR:s yttrande dnr 1.2.3-00664-2017 Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program (U2017/03537/GV).

² UHR:s yttrande dnr Dnr 1.2.3-01292-2016 En gymnasieutbildning för alla - åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77).

³ Skollagen 16 kap. 4 §

gymnasietiden läsa behörighetsgivande kurser för en så smidig övergång till framtida högskolestudier som möjligt. Elever inom försöksverksamheten bör även ges lika möjligheter som elever på nationella högskoleförberedande program att läsa kurser som kan ge meritpoäng. Om elever inom försöksverksamheten inte ges samma förutsättningar att läsa kurser för behörighet och meritpoäng kan det minska deras konkurrenskraft att antas vid urval till högskolan i förhållande till de elever som läser nationella högskoleförberedande program. UHR kan dock konstatera att det är rimligt att anta att det för vissa utbildningar inom försöksverksamheten kan innebära en omfattning utöver 2 500 gymnasiepoäng. Om avvikelserna för utbildningar inom försöksverksamheten blir för stora i relation till nationella högskoleförberedande program ser UHR en risk att det i flera avseenden påverkar möjligheten till fortsatta högskolestudier för elever som går utbildning i försöksverksamheten.

Gymnasieskola 11 innebar en tydlig uppdelning i gymnasieskolan mellan högskoleförberedande och yrkesförberedande program.⁴ UHR konstaterar att den försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program som föreslås innebär att den ursprungliga fördelningen mellan högskoleförberedande och yrkesförberedande program i gymnasieskolan förändras. UHR gör bedömningen att skillnaderna mellan gymnasieskolans högskoleförberedande och yrkesförberedande program är väl kända hos eleverna. En försöksverksamhet som innebär en blandning av en tidigare struktur ställer stora krav på information om skillnader mellan utbildning inom försöksverksamhetens och motsvarande nationellt högskoleförberedande program.

Betydelsen av studie- och yrkesvägledning

UHR vill understryka vikten av studie- och yrkesvägledning för elever som söker till utbildningar inom försöksverksamheten för att möjliggöra välavvägda val, både avseende yrkesförberedelse men även för eventuella fortsatta studier efter gymnasieskolan.

Systemändringar i UHR:s nationella betygsdatabas och antagningssystem

En försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program samt förslag om försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med inriktning handel kommer att innebära att UHR behöver göra ändringar i den nationella betygsdatabasen till vilken gymnasieskolor och Komvux skickar in betygsdokument. För att UHR ska kunna genomföra ändringar krävs information från Skolverket om kursinnehåll för de utbildningar som kommer att ingå i försöksverksamheten.

⁴ SOU 2008:27, Prop. 2008/09:199

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Eino Örnfeldt efter föredragning av utredaren Petra Brundell i närvaro av avdelningschef Tuula Kuosmanen.

Eino Örnfeldt

Petra Brundell, föredragande